

Sygn. akt III AUa 500/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Marcjanna Górską
Sędziowie:	SA Barbara Hejwowska SA Krystyna Smaga (spr.)
Protokolant: sekr. sądowy Maciej Mazuryk	

po rozpoznaniu w dniu 10 lipca 2013 r. w Lublinie

sprawy ze skargi S. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 17 maja 2012 roku w sprawie VII U 1402/12

o wypłatę emerytury i odsetki

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 10 kwietnia 2013 r. sygn. akt VII U 4283/12

oddala apelację.

UZASADNIENIE

S. K. wniósł 11 grudnia 2012 r. skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 17 maja 2012 r. w sprawie VII U 1402/12. Powołał się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., opublikowany w Dzienniku Ustaw z 22 listopada 2012 r. pod pozycją 1285. Domagał się wznowienia postępowania w sprawie zawieszony emerytury i wypłaty zaległych świadczeń wraz z odsetkami.

Organ rentowy w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie. W jego ocenie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego obowiązuje od dnia jego wejścia w życie.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2013 r. I. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 17 maja 2012 r. wydany w sprawie VII U 1402/12 i ustalił S. K. prawo do wypłaty emerytury od 1 października 2011 r.; II. wniosek o wypłatę odsetek przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B..

Sąd ustalił, że na podstawie decyzji z dnia 28 kwietnia 2009 r. S. K. przyznane zostało prawo do emerytury od 1 kwietnia 2009 r. Pozostawał on wtedy w stosunku pracy. Decyzją z dnia 11 października 2011 r. organ rentowy na podstawie art. 28. ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726) wstrzymał wypłatę emerytury od 1 października 2011 r., z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia. Wyrokiem z dnia 17 maja 2012 r. w sprawie VII U 1402/12 Sąd Okręgowy oddalił odwołanie od tej decyzji. Uzasadnienie tego wyroku nie zostało sporządzone, analiza akt emerytalnych oraz akt sprawy VII U 1402/12 prowadzi natomiast do wniosku, że podstawą rozstrzygnięcia był przepis art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Sąd zauważył, że wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd wskazał, że wnioskodawca wniósł skargę w wymaganym terminie, jak również wskazał podstawę warunkującą jej dopuszczalność. Podstawę orzeczenia wydanego w sprawie wnioskodawcy stanowił przepis art. 103a przywołanej powyżej ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Badając zgodność z Konstytucją art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych Trybunał Konstytucyjny powiązał treść tego przepisu z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wskazując że przepisy te nie znajdują zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oceniając skutki wyroku Trybunał stwierdził, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. W stosunku do tych osób przepis art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych, w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS, utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 1285).

Sąd wskazał, że zgodnie z przepisem art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne, natomiast na podstawie art. 190 ust. 3 Konstytucji orzeczenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego (jego części).

Dalej Sąd wywodził, że rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wymaga rozważenia, czy powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego odnosi skutek wyłącznie na przyszłość od dnia jego wejścia w życie, jak twierdzi pozwany, czy też działa ze skutkiem wstecznym, od dnia wejścia w życie przepisu uznanego za sprzeczny z Konstytucją. Sąd Okręgowy rozpoznający niniejszą sprawę podziela w tej kwestii wyrażany wielokrotnie w orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym akt normatywny uznany za niekonstytucyjny traci moc obowiązującą na przyszłość, moc wyroku rozciąga się jednak na stany faktyczne powstałe przed ogłoszeniem orzeczenia Trybunału. Przepis uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją nie może być stosowany przez sądy i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (Sąd powołał się na postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2000 r., III ZP 27/00, OSNAPiUS 2001/10/331; wyroki: z dnia 5 września 2001 r., II UKN 542/00, OSNP 2003/2/36, z

dnia 12 czerwca 2002 r, II UKN 419/01, OSNAPiUS 2002/23/58, z dnia 27 września 2002 r, II UKN 581/01, OSNP 2003/23/581 oraz z dnia 18 grudnia 2002 r, I PKN 668/01, OSNP 2004/3/47).

Sąd stwierdził, że odmowa zastosowania niekonstytucyjnego przepisu do zdarzenia faktycznego sprzed ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego może opierać się wprost na uznaniu jego retroaktywności albo na przesłankach dominacji przepisów Konstytucji nad innymi oraz wiążącym orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z nią przepisów ustawy, to zaś skutkuje odmową zastosowania przepisu niezgodnego z aktem wyższego rzędu, nawet gdyby przyjąć, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego miałby działać tylko na przyszłość. Ponadto, skoro zgodnie z art. 190 ust. 4 Konstytucji orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania, to nie można przyjmować, że w sprawach zawisłych i nierozstrzygniętych do tej daty, sądy miałyby stosować przepisy niekonstytucyjne.

Sąd uznał w tej sytuacji, że po ogłoszeniu orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego uznającego przepis za niezgodny z Konstytucją, przepis ten nie może być stosowany przez sądy i inne organy nie tylko na przyszłość, lecz również w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału. W konsekwencji przy rozstrzygnięciu przedmiotowej sprawy należy pominąć przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd podniósł, że przed wprowadzeniem tego przepisu nie istniał wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury. Ustawą z dnia 21 listopada 2008 r o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz.1507) z dniem 8 stycznia 2009 r uchylony został bowiem przepis art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 37 pkt 5b cyt. ustawy). Przepis ten stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Od dnia 1 stycznia 2011 r norma o analogicznej treści została wprowadzona do ustawy o emeryturach i rentach z FUS jako art. 103a - z mocy art. 6 pkt 2 w zw. z art. 30 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych.

Konkludując Sąd podkreślił, że w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego prawo do wypłaty emerytury dla ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r do 31 grudnia 2010 r, a więc również wnioskodawcy, przysługiwało bez względu na kontynuowanie zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Tym samym od tej daty wnioskodawca zachował prawo do wypłaty emerytury.

Uwzględniając skargę o wznowienie postępowania Sąd Okręgowy na podstawie art. 412 § 2 kpc zmienił zaskarżony wyrok i ustalił wnioskodawcy prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 r.

Sąd dodał, że w rozpoznawanej sprawie nie mógł orzekać w przedmiocie żądania odsetek zgłoszonego w skardze o wznowienie postępowania. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych dochodzenie przed sądem prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, które nie było przedmiotem decyzji organu rentowego, jest niedopuszczalne (z wyjątkiem przewidzianym w art. 477⁹ § 4 kpc), a treść decyzji, od której wniesiono odwołanie, wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu. Żądanie odsetek zostało więc na podstawie art. 464 § 1 kpc przekazane organowi rentowemu jako właściwemu. Dopiero od decyzji wydanej przez organ rentowy na skutek tego wniosku ubezpieczony będzie się mógł w przyszłości odwołać.

W tym stanie rzeczy, na podstawie powołanych przepisów, Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.

Apelację od tego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj. art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r (sygn. akt K 2/12) poprzez wznowienie postępowania i zmianę

zaskarżonego wyroku w sprawie VII U 1402/12 i wznowienie wypłaty emerytury od 1 października 2011 r z przekazaniem wniosku o prawo do odsetek do rozpoznania ZUS Oddziałowi w B..

Wskazując na powyższy zarzut organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie skargi o wznowienie postępowania, ewentualnie o uchylenie powyższego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

W uzasadnieniu skargi ZUS podniósł, że pewny wydaje się już dzisiaj pogląd, że utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego następuje z chwilą wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego i orzeczenie ma w tym zakresie charakter konstytutywny. Czysta wykładnia semantyczna silnie przemawia za taką tezą, gdyż utracić moc obowiązującą może przepis, który wcześniej obowiązywał - utracić można bowiem to, co wcześniej istniało. Konstytucja zdaje się więc nie pozostawiać wątpliwości, że utrata mocy obowiązującej przepisu nie mogła nastąpić wcześniej tj. przed wejściem wyroku w życie, w przeciwnym wypadku nie miałoby też żadnego sensu upoważnienie zawarte w samej normie art. 190 ust. 3 do określenia innego terminu utraty mocy obowiązującej. Stanowisko w tej kwestii (tj. kształtującego charakteru orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego) mocniej przemawia za prospektywnym efektem orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z ogólną zasadą przyjętą w naukach procesowych, iż wyrok kształtujący (rozwiązujący, zmieniający lub ustanawiający stosunek prawny) ma skutek ex nunc, jednakże nie jest ono rozstrzygające, skoro znane są wypadki, że wyrok kształtujący wywołuje konsekwencje z mocą wsteczną, a wyrok ustalający działa prospektywnie. Dlatego też ustawodawca w tym zakresie dysponuje dużą swobodą.

Na rzecz prospektywnego działania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego przemawiają jeszcze jednak i inne argumenty. Po pierwsze Konstytucja nie formułuje wprost ogólnego nakazu rozciągnięcia efektów orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego na wcześniejsze zdarzenia prawne, a tymczasem odstępstwo od zasady, której nie można pomijać, analizując konsekwencje orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, wyrażającej podstawowy dla demokratycznego państwa prawa zakaz wstecznego działania prawa, wymagałoby wyraźnego uregulowania. Rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego ma, walor normatywny, a w konsekwencji retroaktywny skutek orzeczenia musi być rozpatrywany dokładnie w tej samej płaszczyźnie jak retrospektywny skutek regulacji normatywnej. I w jednym i w drugim wypadku chodzi o te same wartości zakodowane w zasadzie zaufania do państwa i stanowionego przezeń prawa.

Jednocześnie Konstytucja zdaje się samodzielnie określać granice retroaktywności orzeczeń w art. 190 ust.4 przewidując możliwość zmiany orzeczenia, decyzji lub innego rozstrzygnięcia (w wyniku wznowienia postępowania lub innego odpowiedniego trybu przewidywanego ustawą).

Co więcej na poziomie wykładni funkcjonalnej (a mówiąc wprost ogólnej racjonalności systemowej) byłoby bardzo trudno uzasadnić retroaktywny skutek rozstrzygnięć w pewnych co najmniej sytuacjach, skoro mógłby on powodować paraliż instytucji państwa prawa.

W końcu nie da się wywieść, że utrata mocy obowiązującej przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją stanowi ostateczne i definitywne jego wyeliminowanie z porządku prawnego.

Tym samym, w ocenie apelującego, utrata mocy obowiązującej przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją następuje dopiero z chwilą wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, a nie wcześniej. Orzeczenie ma więc charakter prawotwórczy, aczkolwiek jest to akt negatywny. Ponadto utrata mocy obowiązującej nie oznacza unieważnienia istniejącego wcześniej stanu prawnego, które prowadziłoby do automatycznego unicestwienia z tą chwilą wszystkich wcześniejszych konsekwencji prawnych. Co więcej respekt dla pewności obrotu i dążenie do uniknięcia negatywnych konsekwencji dla całości systemu przez natychmiastowe wejście w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego, przeważają w pewnych sytuacjach nad konsekwentnym poszanowaniem gwarancji konstytucyjnych, skoro sama Konstytucja dopuszcza przedłużone obowiązywanie niekonstytucyjnej normy w wypadku odroczenia wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Apelujący podkreślił, że jego stanowisko znajduje potwierdzenie również w judykaturze (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 27 września 2012 r, sygn. III AUa 117/12), który stwierdził, że zawieszenie prawa do emerytury w przypadku pozostawania w dotychczasowym zatrudnieniu jest funkcjonalnie uzasadnione i ma podstawę konstytucyjną w art. 67 ust. 1 Konstytucji, który wiąże z osiągnięciem wieku emerytalnego powstanie prawa do zabezpieczenia społecznego. Pracownik, który osiągnął wiek emerytalny może wybrać status emeryta lub zachować, pomimo nabycia prawa do emerytur), status pracowniczy. Cel regulacji zawartej w art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS było przede wszystkim oczekiwanie zwolnienie miejsc pracy (por. wyrok z 19 lutego 2004 r, II UK 274/04; uchwała z 27 kwietnia 2004 r., II UZP 2/04; uchwała z 10 listopada 2004 r, II UZP 9/04). Także Trybunał Konstytucyjny wypowiadał się już w przedmiocie art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej. W wyroku z dnia 7 lutego 2006 r., SK 45/04. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 2, art. 32 i art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 30, art. 65 ust. 1, art. 70 ust. 5 i art. 73 Konstytucji.

Jednocześnie ustosunkowując się do uzasadnienia Sądu Okręgowego, gdzie stwierdzono, że przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest niezgodny z Konstytucją od początku i został wyeliminowany z porządku prawnego, apelujący zauważył, iż takie stanowisko nie znajduje odzwierciedlenia w obowiązującym stanie prawnym. Jak zauważył bowiem Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012 r (sygn. akt K 2/12) jest on niezgodny tylko w pewnym zakresie, tj. w związku z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o finansach publicznych w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Co więcej art. 103 ust. a nie został wyeliminowany z porządku prawnego, gdyż jest wciąż normą obowiązującą.

W odpowiedzi na apelację S. K. wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania wg norm przepisanych.

Wnioskodawca podał, że zgodnie z utrwalonym poglądem w orzecznictwie Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych przepis uznany przez Trybunał Konstytucyjny za sprzeczny z Konstytucją jest nie konstytucyjny od dnia jego wydania i jako akt niższej rangi nie może być stosowany od dnia jego wejścia w życie. Postanowieniem z dnia 7 grudnia 2000 r w sprawie III ZP 27/00 Sąd Najwyższy stwierdził, iż akt normatywny uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą nie powinien być stosowany przez sąd w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Odroczenie wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającego sprzeczność przepisu ustawy z Konstytucją nie stanowi przeszkody do uznania przez sąd, że przepis ten był sprzeczny z Konstytucją od jego uchwalenia (wyrok SN z dnia 23 stycznia 2007 r, II PK 96/06).

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja nie jest zasadna i podlegała oddaleniu.

Istotą sprawy była możliwość zastosowania w stosunku do wnioskodawcy art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1229 ze zm.), zakwestionowanego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r w sprawie K 2/12, w okresie poprzedzającym jego ogłoszenie w Dzienniku Ustaw. Powołanym wyrokiem Trybunał orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Jednocześnie oceniając skutki wyroku, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r do 31 grudnia 2010 r. W stosunku do tych osób przepis art. 28 cytowanej ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r (Dz. U. z 2012 r, poz. 1285).

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy poza sporem pozostawał fakt, że wnioskodawca należy do kręgu osób objętych przedmiotowym orzeczeniem, albowiem prawo do emerytury nabył od 1 kwietnia 2009 r, a więc w okresie, kiedy realizacja prawa do tego świadczenia nie wymagała rozwiązania stosunku pracy.

Przypomnieć bowiem należy, że ustawą z dnia 21 listopada 2008 r o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz.1507) uchylony został z dniem 8 stycznia 2009 r art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 37 pkt 5b ustawy), który stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Od 1 stycznia 2011 r przepis taki ponownie został wprowadzony do ustawy o emeryturach i rentach jako art. 103a - z mocy art. 6 pkt 2 w związku z art. 30 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy wstrzymał wnioskodawcy wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r, przy czym, jak wynika z odpowiedzi na odwołanie, podstawę decyzji stanowił powołany wyżej przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach. W zaistniałej zatem sytuacji faktycznej, jak prawidłowo przyjął Sąd Okręgowy, decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy posiadała ocena skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r w odniesieniu do stanu prawnego poprzedzającego wejście w życie tego orzeczenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie można zgodzić się z wywodami apelacji, że przepis art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej uzasadnia pogląd, że zakwestionowany przepis winien być stosowany w odniesieniu do stanu faktycznego sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału w Dzienniku Ustaw, tj. sprzed daty 22 listopada 2012 r. Stosownie do treści tego przepisu, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny - dwunastu miesięcy. W przypadku orzeczeń, które wiążą się z nakładami finansowymi nie przewidzianymi w ustawie budżetowej, Trybunał Konstytucyjny określa termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego po zapoznaniu się z opinią Rady Ministrów.

Słusznie apelujący zwrócił uwagę na treść art. 190 ust. 4 Konstytucji, który stanowi, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania.

Przyjęcie stanowiska, że skutki orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego nie mają charakteru retroaktywnego przekreśliłoby sens instytucji wznowienia postępowania (którego celem jest przecież wydanie orzeczenia zgodnego z prawem) w sytuacji, gdy orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego zawiera wiążące stwierdzenie, iż akt normatywny pozostaje w sprzeczności z aktem prawnym wyższego rzędu.

W nowym stanie prawnym, ukształtowanym w następstwie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, rozpatrzenie sprawy jest nie tylko dopuszczalne, ale możliwość taka jest ujęta jako podmiotowe, konstytucyjne prawo jednostki. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 stycznia 2006 r, I PK 116/05 (Lex nr 214272), realizację reguły określonej w art. 190 ust. 4 Konstytucji, stanowi na gruncie postępowania cywilnego przepis art. 401¹ kpc, przewidujący

możliwość wznowienia postępowania sądowego w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

W konsekwencji, po wznowieniu postępowania na podstawie art. 401¹ kpc, sąd stwierdzając, że orzeczenie zostało wydane na podstawie obowiązującego aktu prawnego, ma jednocześnie przesłankę do innego rozstrzygnięcia sprawy, uznając że choć akt ten obowiązywał, to jednak nie powinien być zostać w sprawie zastosowany, co okazało się dopiero po wydaniu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny.

Kolejnym argumentem pozwalającym przyjąć wycinkową retroaktywność orzeczeń Trybunału jest instytucja pytania prawnego przewidzianego w art. 193 Konstytucji, który stanowi, że każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. Istota zaś pytania prawnego sprowadza się do zastosowania orzeczenia Trybunału do zaistniałego w przeszłości stanu faktycznego, ocenianego przez Sąd orzekający w danej sprawie.

Reasumując powyższe, stwierdzić należy, iż utrata mocy obowiązującej przepisu (aktu prawnego) zakwestionowanego przez Trybunał Konstytucyjny następuje, stosownie do cytowanego wyżej art. 190 ust. 3 Konstytucji, z chwilą wejścia w życie orzeczenia Trybunału i orzeczenie to ma w tym zakresie charakter konstytutywny. Oznacza to, że przepis ten z datą ogłoszenia wyroku Trybunału zostaje wyeliminowany z porządku prawnego i po tej dacie nie może być stosowany. Utrata mocy obowiązującej nie oznacza jednak unieważnienia wcześniej istniejącego stanu prawnego. Natomiast eliminacja skutków wynikających z niekonstytucyjnych przepisów wymaga indywidualnych rozstrzygnięć w sferze stosowania prawa.

Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie podziela ukształtowane na tle omawianej materii orzecznictwo Sądu Najwyższego, gdzie stwierdza się, że uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją przepis prawa nie może być stosowany przez Sądy i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (wyrok z dnia 21 listopada 2006 r, II PK 42/06, Lex nr 950622; postanowienie z dnia 7 grudnia 2000 r, III ZP 27/00, OSNP 2001/10/331; wyrok z dnia 5 września 2001 r, II UKN 542/00, OSNP 2003/2/36; wyrok z dnia 12 czerwca 2002 r, II UKN 419/01, OSNAPiUS 2002/23/580; wyrok z dnia 27 września 2002 r, II UKN 581/01, OSNAPiUS 2003/23/581; wyrok z dnia 18 grudnia 2001 r, I PKN 668/01, OSNP 2004/3/47). Sąd Najwyższy wypowiedział się także, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma skutki retroaktywne, przez co zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem niekonstytucyjnego przepisu (postanowienie z dnia 21 listopada 2008 r, V CO 43/08 Lex nr 564856; wyrok z dnia 21 listopada 2006 r, II PK 42/06, Lex nr 950622; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r, V CO 43/08, Lex nr 564856). W wyroku z dnia 23 stycznia 2007 r, III PK 96/06 Sąd Najwyższy wyraził nawet pogląd, że odroczenie wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (art. 190 ust. 3 Konstytucji RP) stwierdzającego sprzeczność przepisu ustawy z Konstytucją nie stanowi przeszkody do uznania przez sąd, że przepis ten był sprzeczny z Konstytucją od jego uchwalenia (OSNP 2008/5-6/61).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, inne rozumienie skutków orzeczenia Trybunału w przedmiocie niekonstytucyjności przepisów, naruszałoby zasadę państwa prawnego wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Pozwalałoby bowiem władzy ustawodawczej, a za jej pośrednictwem władzy wykonawczej, na korzystanie z „niepewnych konstytucyjnie” rozwiązań prawnych bez ponoszenia odpowiedzialności w tym zakresie. Do czasu bowiem orzeczenia przez Trybunał niezgodności przepisów (aktów prawnych) z Konstytucją, istniałaby możliwość stosowania niekonstytucyjnych przepisów bez możliwości naprawienia takiego stanu.

Odnosząc powyższe rozważania do sytuacji faktycznej zaistniałej w rozpoznawanej sprawie stwierdzić należy, iż prawidłowo Sąd pierwszej instancji uznał, że skoro rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonej decyzji oparte zostało na przepisie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który uznany został za niekonstytucyjny, to nie mógł on stanowić podstawy wstrzymania wypłaty emerytury wnioskodawcy od 1 października 2011 r.

Oznacza to, że zawarty w apelacji zarzut naruszenia prawa materialnego jest nieuzasadniony.

Mając powyższe na uwadze i z mocy art. 385 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku.